Poklon od pisca

ZBORNIK ZA NARODNI ŽIVOT I OBIČAJE JUŽNIH SLAVENA
KNJIGA XXIX, SVEZAK 1 (1933)

STJEPAN BANOVIĆ

KAD JE ŽIVIO TOMIĆ MIJOVIL?

U ZAGREBU 1933
NADBISKUPSKA TISKARA ZAGREB

Kad je živio Tomić Mijovil?

Stjepan Banović

I

Između mnogobrojnih naših narodnih hajduka samo malome broju njih sačuvala se je u narodnim pjesmama uspomena do naših vremena, kao na pr. Novaku, Radivoju, Grujici, Kostrešu, Maleti i nekim drugima. Ali najviše narodna pjesma slavi Tomić Mijovila ili Mijata, o kome inače iz povjesničkih vrela dosad ne znamo ništa.

Fra Andrija Kačić Miošić spominje nam u svojim pjesmama mnoštvo hajduka i njihovih harambaša, veleći, da se o nekima, kao na pr. o Lekiću Juriši Imoćaninu, pjevaju »pisme i popivke i u kolu lipe poskočnice«. Ja sam uzalud nazad par decenija kušao u narodu doznati štogod o Lekiću, ali ni iz njegove rodne krajine nijesu o njemu znali posve ništa ni najstariji ljudi, pa možemo pouzdano reći, da se je u narodu kroz samih sto godina iza smrti Kačićeve mnogim njegovim junacima posve utrnula slava i spominjanje.

Naprotiv se o Tomić Mijovilu pjeva i priča i danas unatoč tome, što Kačić o njemu nije spjevao ni jedne pjesme. Zašto je Tomić Mijovil tako narodu omilio, da ga nikako ne može zaboraviti, to nam razjašnjuje don Mijo Pavlinović, koji je preobučen u narodnu nošnju sâm sakupljao narodne pjesme po onda turskoj Bosni i Hercegovini. Don Mijo u bilješci uz pjesmu o smrti Tomić Mijovila u »Narodnoj pjesmarici« Matice Dalmatinske g. 1879, str. 250 piše ovo: »Tomić Mihovio, evo je naš najglasovitiji junak u osamnaestom vieku. Rođen u Duvnu, odbio se u hajduke od turskoga zuluma, i obično stanovao u Vranić-planini više polja duvanjskoga. Imao je liepu kitu do četrest i dva druga, pravu četu ... Hercegovinom i Primorjem mnogo se o Mihatu pjeva i pripovieda. On je imao svoje najvjernije jatake u Primorju u selu Drašnicama (kod Makarske), koji su mu prah, olovo i opanke nabavljali, pa i dolazili u četu: i nema vele godina da su se pomicale crljene ječerme, koje je on svojim prijateljima darivao. Mihat zakloni ženu u Primorje, pa se podigao na turke, kad su oni najkrutnije bjesnili po Bosni i po Hercegovini; i on je najveće narodu omilio, jer je bio od onih hajduka, koji ne imadu ništa hajdučkoga, do svoje junačke slobode. Cio život

hajduka Tomića Mihata bio je najsjajniji izgled, kako da se sveti poganskomu zulumčaru narod, kojemu ne ostaje zašteđena nikakva svetinja: pa ga je zato narod i obljubio, i tako ga je čuvao od svake izdaje, da je i danas poslovica: *tko te pita za Mihatove konake?*[1] (tko te pita za ono što se ne pristoji? Za ono što kazati nemaš? Za ono o čem nije govora?). *Ne pitam te ja za Mihatove konake;* t. j. za stvari, o kojima nije govora. Smrt Mihatova drugi nam je izgled, čega se ima najviše bojati podjarmljen narod: lakomosti za blagom i za gospodstvom. Lakomost Ilije Bobovca izdade kuma svoga; lakomost nas izda turčinu, pa i danas pod njim drži njeke naše liepe pokrajine.«

Tako eto don Mijo kaže o Tomić Mijovilu u drugom izdanju one pjesmarice, koje je on sam uredio i napisao mu uvod i razne bilješke, a uz pjesmu iz Martić-Jukićeve zbirke dodao je i jednu varijantu iz Primorja makarskoga, svoga zavičaja. Iz tih riječi Pavlinovićevih vidimo, da on Tomić Mijovila (narod u don Mijinu i Tomićevu zavičaju ne kaže nikad *Mihovil* već *Mijovil* ili *Mijat*) meće u osamnaesto stoljeće.

Za Pavlinovićem su se poveli kasnije i drugi mećući Tomić Mijovila u XVIII stoljeće, kao na pr. Kerubin Šegvić u Kuglijevu izdanju Martić-Jukićeve zbirke i dr. Branko Drechsler-Vodnik u VII izdanju »Narodne pjesmarice« Matice Dalmatinske (tiskano g. 1912).

Dr. Tomo Maretić pišući na 3 strani svoje knjige »Naša narodna epika« o vrijednosti naših narodnih pjesama s pravom ističe, da ih ima puno više loših nego dobrih, pa zatim navodi nekoliko narodnih pjesama od velike pjesničke vrijednosti, među koje stavlja i pjesmu »Tomić Mijovil odmeće se u hajduke.[2] Ta pjesma uistinu se odlikuje ne samo svojom velikom ljepotom, već se i po etičkoj visini uzdiže nad sve narodne pjesme južnih Slavena. Što Maretić u »Našoj narodnoj epici« uz tolika historijska lica posve mimoilazi Tomić Mijovila, on to opravdava ovako: »... nijesam o hajduku Mijatu Tomiću, kojega često spominju narodne pjesme »srednijeh vremena«, ništa napisao zato, jer ne znam ništa o njemu iz vjerodostojnih istoričkih izvora.

[1] God. 1930 čuo sam u Zaostrogu (makarsko Primorje) izričaj: *»Ko te pita za Mijatove klance«* i: *»Ko te pita, kud Mijat prolazi?«* — ali se više nitko ne sjeća, na kojega se Mijata odnose ta pitanja.

[2] Štampana prvi put g. 1861 u knjizi: »Vienac uzdarja narodnoga o. Andriji Kačić-Miošiću na stolietni dan preminutja«.

Ono, što je o njemu zabilježeno u »Zborniku za narodni život i običaje južnih Slavena« IV, str. 275—276, očevidno je uzeto samo iz narodnoga pričanja i pjevanja; iz te se bilješke ne razabira, ni kad je Mijat Tomić živio.«

O Tomić Mijovilu opširnije govori i Vjekoslav Klaić pri koncu svoje rasprave »Duvanjsko polje« (»Hrvatsko Kolo« Matice Hrvatske III, g. 1907), ali iz opreznosti nigdje ne kaže: kada je Mijat živio, ali da je vjerovao, da je živio u XVIII vijeku, bio bi to u svojoj radnji i napisao.

Gosp. Husein Đogo kušao je također pomoću usmene predaje među muslimanima oko rijeke Neretve odrediti vrijeme, u kojemu je živio i poginuo Tomić Mijovil. U kalendaru »Napredak« za g. 1931 izdao je članak »Tradicija o Mijatu harambaši«, u kome iznosi nekoliko muslimanskih pripovijedanja, koja se sa pohvalom sjećaju slavnoga harambaše, pa ponavlja ono, što je već g. 1930 napisao u »Novom Beharu«, naime, da je Mijat poginuo nazad neko 100 ili najviše 130 godina. Đogo to obrazlaže ovako: »Kad je Mijat hajduk živio ne može se reći točan datum. Po jednoj priči, koju sam objelodanio u »Novom Beharu« u jednoj ovogodišnjoj svesci pod naslovom »Smrt Mijata hajduka«, izlazi, da je on živio i djelovao prije nekih stotinu ili stotrideset godina. Ali ima ljudi, koji tvrde, da je on bio pred dvjesta ili više godina... Meni se čini, da je Mijat hajduk radio i djelovao (da tako rečem) u vrijeme narodnog pokreta proti sultanu Mahmudu II, ili bar malo ranije. Ovo zaključujem iz fakta: da je Mijata hajduka ubio rob (Arap) porodice Hadžizukića iz Konjica, koji su izginuli od Mijatove družine, kada su potjerali ranom zorom stoku prema Bjelemiću. Kad je bila pogibija ove braće, tada je dedi današnjih Hadžizukića bilo tek šest mjeseci. Ovaj dedo, koji je umro prije nekih trideset godina, imao je oko sto godina života; dakle prije 130 godina otprilike. Smrt Mijatova svakako bila je kasnije godinu dvije li. Grob ovog roba (Arapa), kao i grobovi izginule braće, nalaze se u Konjicu u groblju Oprkanjske džamije.«

Kad se ovo isporedi sa Đoginim pisanjem na početku istoga članka, gdje za Mijata kaže: »To će biti, mislim, isti onaj hajduk, koga Andrija Kačić Miošić nazivlje u svom »Razgovoru« *Domić Mihovile«* — onda se vidi, kako se je g. Đogi pero podaleko zaletjelo, jer kako može biti, da je Tomić živio nazad neko 100 ili 130 godina, kad je Kačić svoj »Razgovor ugodni« štampao prvi put nazad 175 godina?...

Ako je onaj Domić Mijat isto što i Tomić Mijat, onda je zastalno došao na svijet prije nego Kačićev »Razgovor ugodni«.

Ja sam ovo pitanje poodavno izveo na čistac. Bilo mi je čudnovato: zašto Kačić između mnogobrojnih hajduka i njihovih harambaša nigdje ne spominje Tomića Mijata. Očito je to opazio i Pavlinović, pa je zbog toga i stavio Mijata u osamnaesti vijek držeći, da je on morao živjeti iza smrti Kačićeve. Kad Kačić u najzadnjoj pjesmi svoga »Razgovora ugodnoga« pjeva ovako:

Odklem biše Senjanin Ivane
I delija Makar kapetane?
Odklem li je Novak i Radivoj
I delija Domiću Mijate,
Već od Bosne i Hercegovine,
Kosarića stare banovine?

— onda nam mora odmah sinuti misao: da li ovaj Domić Mijat nije isto što i Tomić Mijat, kad ga Kačić stavlja među junaka Bosne i Hercegovine i to baš skupa sa hajducima Novakom i Radivojem? Ja sam odmah posumnjao, da se je Mijat Tomić ustaljenom tiskarskom pogreškom prometnuo u Domića Mijata zamjenom slova T sa slovom D. Radi toga sam u univerzitetskoj knjižnici zagrebačkoj potražio najstarije izdanje »Razgovora ugodnoga«, a to je ono od god. 1759 (sig. R 1200), koje je izašlo još za života Kačićeva, pak se na veliku svoju radost uvjerih, da onaj stih stoji tiskan ovako: »I Delija *Tomichiu* Mijate«, dakle jasno: *Tomiću* Mijate. Posve isto piše i u jakinskome izdanju od god. 1780. Pogreška se je dakle uvriježila u pretiskivanju novijih izdanja dugo iza smrti Kačićeve.

Ovim veoma važnim otkrićem utvrdismo ne samo jednu tiskarsku pogrešku, koja se ponavlja u svim novijim izdanjima Kačićeva »Razgovora ugodnoga«, već dobismo i jedan tvrdi dokaz i putokaz za određivanje vremena, u kome je naš proslavljeni harambaša živio, jer po ovome Kačićevu svjedočanstvu posve padaju sva dokazivanja, koja hoće, da je Mijat poginuo nazad 100 ili 130 godina. Kad bi Mijat čak poginuo i onaj dan, u kojemu je Kačić spremio za tisak drugo izdanje svoga »Razgovora ugodnoga«, onda bi od smrti Mijatove protekle najmanje 172 godine!

Kad međutim Kačić o Tomiću Mijatu ne pjeva nikakove samostalne pjesme isto kao ni o Novaku i Radivoju, nameće nam se vjerovanje, da je Tomić živio dosta vremena prije samoga Kačića.

II

Kad nam je pošlo za rukom unatoč nekim protivnim dokazivanjima staviti Tomića Mijata prije Kačićeva vremena, ići ćemo i dalje za njim, kako veli narodna pjesma, »tragom u potrage«, pa

ćemo pretražiti tako zvani »Erlangenski rukopis«, što ga je u priredbi dra. Gerharda Gesemanna g. 1925 izdala Srpska kraljevska akademija nauka u Beogradu. Traženje nam ne će biti uzaludno, jer ćemo pod br. 118 (a ima u zborniku svega 217 pjesama) naći pjesmicu, koja pjeva o zavadi Mijata harambaše sa hajdukom svojim Vidom Žeravicom. Pjesma je kratka, pa ćemo je ovdje prenijeti bez očitih pogrešaka Nijemca zapisivača:

Dva se mrka zavadila vuka,
To ne bila ni dva mrka vuka,
Već to bila dva mlada ajduka:
Jedno jeste Mijat arambaša,
A drugo je Vide Žeravica.
Da bi za što veće i za ništo,
Već o jedno krilo okovano,
Okovano i srebrom i zlatom.
Mijat veli: to je moje krilo,
Vide veli: nije veće moje,
Meni ga je družba poklonila
Na sunetu u Pilinovića.
To ne haje Mijat arambaša,
Veće uze krilo okovano.
Ljuto kune Vide Žeravica:
O Mijate, da te Bog ubije,
Ti to krilo zdravo ne nosio,
Veće teške rane dopadnuo!
Ranjena te Turci ufatili.
To Mijatu vrlo mučno bilo,
Pak potrže sablju od pojasa,
Te udari Vidu Žeravicu,
Udari ga po pasu svilenu,
Al mu teške rane ne zadade.
Onda trže Vide Žeravica
I on trže svoju sablju britku,
Te udari Mijat arambašu,
Udari ga po prsi junački.
U Mijata toke s obe strane,
Presječe mu toke s obe strane,
I đečermu i košulju tanku,
Al mu teške rane ne zadade.

»Erlangenski rukopis« je najstariji veći zbornik naših narodnih pjesama, koje su napisane poslije god. 1716, a prije godine 1733, što se može odrediti prema događajima, o kojima neke pjesme pjevaju, i po koricama zbornika, koje su načinjene od nekoga njemačko-austrijskoga kalendara od god. 1733. Gesemman tvrdi, da je onaj rukopis postao oko god. 1720.

Po ovoj pomoći »Erlangenskoga rukopisa« natragali smo Tomić Mijovila još neko 40 godina prije II izdanja Kačićeva »Razgovora ugodnoga«. A da je ova pjesma postala znatno prije nego je zapisana, to je posve stalno, jer su se onda pjesme kroz narod pronosile samo usmenom predajom, a ne tiskom ili listovima kao danas, pa dok je pjesma prešla granicu turske Bosne i ušla u onaj rukopisni zbornik, zaista je prošlo nešto vremena. Suviše nas ona kletva Žeravičina upućuje vjerovati, da je pjesma nastala poslije smrti Mijatove.

Kad dobismo dokaze, da su se pjesme o Tomić Mijovilu zapisivale već pri početku osamnaestoga vijeka, onda je stalno, da ga unatoč dosadanjim naučavanjima moramo premjestiti u s e d a m n a e s t o s t o l j e ć e.

Netko bi ipak mogao prigovoriti: da ovaj Mijat harambaša može i ne biti baš harambaša *Tomić* Mijat, ali ćemo posve raspršiti svaku takovu sumnju, kad dokažemo, da i mnoge druge narodne pjesme također meću Vida Žeravicu u družinu *Tomić* Mijovila. Tako na pr. Vukova III knjiga Srpskih narodnih pjesama između četiri pjesme o Mijatu Tomiću ima i pjesmu »Družina Mijata hajduka«, koja mu u društvo broji i *Vidoja Žeravicu.* U zbirci »Narodne junačke pjesme iz Bosne i Hercegovine«, što ih je sakupio fra Marijan Šunjić (1798—1860), nalazi se i »Pisma Mijata Harambaše«, što ju je g. 1858 zapisao u Travniku od Blaža Bošnjaka, a i ta pjeva o zavadi Mijata Tomića sa hajdukom Vidom Žeravicom. I pjesma o smrti Tomić Mijovila u Martić-Jukićevoj zbirci također meće Vida Žeravicu u hajdučku družinu Tomićevu, a da drugih pjesama i ne spominjemo. Dakle je izvan svake sumnje, da bi u onoj pjesmi »Erlangenskog rukopisa« Mijat harambaša mogao biti itko drugi nego baš *Tomić Mijat,* harambaša.

Kačić nam u svojoj »Pismi od vitezova Kotorskih« (127 u »Razgovoru ugodnome«) mnogo slavi junaštva hajdučkog harambaše Grujice Žeravice veleći, da se o njemu »pivaju pisme i popivke«, a u svojoj Korabljici o njemu donosi i temeljitije podatke pišući ovako: »Arambaša Gruica Žeravica od Banjana rodom, tako junak smrtni biše rata bečkoga, da se brez svake sumlje more Jankoviću, Mandušiću, Močivuni Vuku i Radi Miletiću prilikovati. Ovi vitez više od šestdeset glava turskih odsiče, a između ostalih posiče bega Muratovića i serdara Risane, dovede mnoge sužnje i upali jednu množinu velikih kuća turskih. Svidoče sva njegova junaštva providuri, jenerali mletački: Jure Korner na 1666, Jerolim Loredan na 1668, Lorenco Bernardo na 1669, Antun Priuli na 1669, Jerolim Korner na 1689, Petar Duodo na 1691.«

Tko zna, kako naši narodni pjevači nakon dugoga vremena ispremiješaju imena i događaje, mogao bi, ne bez razloga, vjerovati, da je narodna pjesma nakon dugoga vremena onoga harambašu Grujiću Žeraviću pometnjom ili zamjenom stavila u družinu Tomić Mijovila. Za to su mogli čak imati i razloga, jer je Grujo Žeravica mogao dogovorno katkada četovati i sa Tomić Mijovilom, pa su se mogli koji put i zavaditi radi diobe plijena, što nam pjesme i spominju, dok napokon nijesu Grujicu posve stavili u družinu Mijatovu, kome se je slava među narodnim pjevačima puno duže održala. Da su se razne harambaše sa svojim hajducima potpomagali u potrebi, to nam ne bi trebalo ni dokazivati. I u pjesmi Martić-

Jukićevoj »Tomić Mijat i Livnjani Turci« prijeti Mijat Livnjanima: da će — ne puste li mu zatvorenog druga malog Marijana — sakupiti trideset harambaša, pa da će s njima skupa udariti na Livno.

Međutim nam se čini, da je onaj Žeravica dobio ime *Vid* pobrkanjem imenâ u nar. pjesmama pozajmivši ga od Tomićeva hajduka *Vide* Daničića, koji se češće u narodnim pjesmama spominje, a koga i Vukova pjesma »Vide Daničić« (knj. III, br. 65) stavlja u hajdučku družinu Tomić harambaše. To nam vjerovanje pritvrđuje i to, što Vukova spomenuta pjesma pjeva o istome događaju, o kojemu i Marti-Jukićeva »Tomić Mijat i Livnjani Turci«.

Gosp. Đogo nam je u spomenutome članku zabilježio, da u selu Repovcima u konjičkom kotaru seljaci i sada pričaju, kako im je Tomić Mijovil sa svojom družinom doveo u selo vodovodom vodu sa Lisinja i to nazad neko 250 god. To je dakle seljačko pripovijedanje bliže istini nego nagađanja nekih naših školovanih ljudi o vremenu, u kojemu je Mijat živio.

Martić-Jukićeva pjesma »Mijat Tomić i kadija tešanjski« spominje, kako je Mijat po raznim stranama Bosne i Hercegovine gradio česme za putnike i prolaznike, a o tom se u narodu priča i danas.

Ako ćemo ne bez razloga vjerovati, da je Tomić Mijat bio suvremenik harambaše Grujice Žeravice, koji je junakovao između 1666 i 1691, onda bi hajdukovanje Mijatovo pripadalo u vrijeme glasovitog i krvavog Kandijskog rata (1645—1669) prelazeći i u tako zvani Morijski rat (1685—1699). Prema tome bismo mogli hajdukovanje Tomić Mijovila staviti nekako oko polovine XVII vijeka.

Ovo ćemo vjerovanje utvrditi i drugim dokazima. Martić-Jukićeva pjesma o smrti Tomić Mijovila slika nam njegovu pogibiju veoma živo i posve uvjerljivo, kao da je gledamo rođenim očima. Topografija se o konacima paše Seidije, koji ide na Duvno uloviti Mijata, posve slaže s istinom. Pjesma veli, da je paša Seidija uznastojao pogubiti Mijata, netom je došao iz Stanbula u Sarajevo. Svoju namisao je ispunio pomoću Mijatova kuma Bobovca Ilije, koji ga je za novce domamio kući i izdao ga Turcima. I danas u Doljanima pokazuju ruševine kuće Bobovčeve, koju mu Mijatovi drugovi nakon harambašine smrti upališe, a blizu Doljana pokazuju i grob Mijatov.

Onaj paša Seidija nije u narodnim pjesmama nikakvo često ni proslavljeno ime, pa nas i to upućuje vjerovati, da je on zaista historijsko lice. Moramo ga dakle potražiti u povijesti Bosne. I zaista *Amed paša Seidija* bio je na Bosni od 1067—1069 po Hedžri ili po našem brojenju od god. 1656—1659, dakle baš za vrijeme Kandijskoga rata, a naslijedio ga je u Bosni Melik Ahmed-paša.

U kronici fojničkoga manastira, što ju je g. 1909 u Glasniku zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini (3, str. 452—453) priopćio dr. Ćiro Truhelka, ima i ovaj zapis o paši Seidiji:

»— 1659., septembra na 1., dok fratri biše na kapitolu, izgori manastir sutiški vas izvan crkve. Istoga godišta, kad se vratiše fratri s kapitola, nađoše čauše *Seidin-paše* u Fojnici i plati šest manastira, to jest Fojnica, Rama, Kreševo, Sutiska i Olovo više od 180.000 zaradi što fratri imoski blago kopaše a oni mnogo izgubiše. I s toga se i sela mnoga rasuše. I udari na fra Filipu Rukoviću okolo 1000 štapa.«

Nakon svega ovoga možemo sa pouzdanjem odrediti: Tomić Mijovil se je rodio oko početka XVII vijeka, a poginuo je — ako ćemo se držati narodne pjesme — g. 1656 ili svakako između 1656 i 1659 za vrijeme vladanja Seidin-paše.

*

Nekoliko mjeseci poslije završetka ove moje raspravice dođe mi do ruku »Cvit razgovora naroda i jezika iliričkoga aliti rvackoga« od fra F i l i p a G r a b o v c a, tiskan u Mlecima g. 1747. Taj jedini potpuno sačuvani poznati primjerak dobila je nedavno iz Dalmacije univerzitetska knjižnica zagrebačka, a prije te knjige nije ni imala.

Na str. 486 piše Grabovac ovo:

»Samo ovo oću spomenuti: kako posli Tomića Mijata iz Duvna nije bilo već pravoga ajduka, nit će već ni biti. Rečeni poginu oko prvi(h) godina mira od Kandije. Izdade ga Bobovac Ilija od Doljana; njegov bi kum, sapelo ga. Pogibe malo prije žetve.«

Ovo je najstarije tiskano poznato svjedočanstvo o Tomić Mijovilu, štampano devet godina prije prvoga izdanja Kačićeva »Razgovora ugodnoga«, i posve se slaže sa narodnim pjesmama: da je Mijat bio rodom od Duvna, da je bio hajduk bez premca i da je poginuo po izdaji svoga nevjernoga kuma Bobovca Ilije iz Doljana.

Meni se ipak čini, da bi namjesto riječi: »poginu oko prvih godina mira od Kandije« zapravo imalo biti: »poginu oko prvih godina rata od Kandije«, jer na žalost »Cvit« obiluje mnoštvom tiskarskih pogrešaka, a ima katkada i stvarnih pogrešaka u naznakama vremena.

Svjedočanstvo se Grabovčevo posve podudara sa pjesmom i predajom narodnom: da je Mijat bio rodom iz Duvna, jer nam treba još napomenuti, da u Crnoj Gori i danas tradicija kaže, da je Mijat Tomić bio rodom iz crnogorskih Drobnjaka, gdje i sada ima Tomića vjere pravoslavne, što dakako nikako ne može odgovorati istini.

Kad bi bilo istinito, da je Mijat poginuo prvih godina mira od Kandije, onda bi ga bila smrt snašla koju godinu iza 1671, jer je mjeseca maja te godine iza dugih pregovaranja bio potpisan kandijski mir. Makar da bi se po tome pogibija Mijatova dogodila tek nešto više od dvadeset godina prije nego se je Grabovac rodio, čini mi se ipak priličnijim ostati kod prije označenog vremena njegove smrti za vladanja paše Seidije 1656—1659.

Ovo svjedočanstvo zapisano u prvoj polovini XVIII vijeka od Grabovca, rođenog u XVII stoljeća, najbolje nam svjedoči, u kolikoj su zabludi oni, koji vjeruju i pišu, da je Mijat Tomić poginuo pri početku XIX vijeka, kao i oni, što tvrde: da je živio u XVII vijeku, što osim Pavlinovića, Šegvića, Branka Vodnika i drugih tvrdi u najnovije vrijeme i dr. Milan Strašek na str. 244 svoje knjige »Junačke narodne pjesme hrvatske i srpske«, izdane u Zagrebu g. 1929.[1]

---

[1] Ne mogu a da usput ne spomenem još jednu krupnu pogrešku g. Strašeka na str. 243 iste knjige, gdje piše ovako: »Senjanin Ivan živio je na koncu 16. i početku 17. stoljeća. O njemu se malo što zna iz historije. Spominje se u jednom vojničkom popisu, ali se ne veli, kakvu je službu vršio. Čini se da je bio stražmeštar u vojsci. Neki misle, da je Senjanin Ivan istovetan s Ivanom Vlatkovićem, vojvodom senjskih uskoka...«

G. Strašek se dakle drži mišljenja Maretićeva, koji na str. 166—167 »Naše narodne epike« dokazuje, da je u narodnoj poeziji slavljeni Ivan Senjanin zapravo stražmeštar Ivan Senjanin, koji se nalazi zabilježen u jednome popisu vojnika primorske krajine sastavljenu 1 novembra g. 1551. Kad godine tako stoje sa stražmeštrom Ivanom Senjaninom, kako onda g. Strašek piše: da je on živio koncem XVI i početkom XVII vijeka?!... Zaista je u tom vremenu živio Ivan Vlatković, Senjanin, koji je g. 1612 izgubio glavu od krvničkoga mača.

G. je dakle Strašek pobrkao oba ova Senjanina i načinio jednoga novoga. Nakon onoga, što sam ja iznio u XXV i XXVI sv. »Zbornika za narodni život i običaje južnih Slavena«, kao i mojih dokaza u »Obzoru« od 10 listopada 1930 nepobitno je: da opjevani Senjanin Ivan nije nitko drugi već zaista Ivan Vlatković, Senjanin, vojvoda senjskih uskoka.